

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
кафедра історії, археології і філософії

Назва навчальної дисципліни	Історія та культура України
Викладач (-і)	Романенко Яна Володимирівна
Профайл викладача (-ів)	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=DgRMx00AAAAJ
Контактний тел.	44-04-27
E-mail:	nata-ol@ukr.net
Сторінка на сайті	nata-ol@ukr.net
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щовівторка, згідно графіку роботи кафедри історії, археології і філософії - обговорення питань для самопідготовки та презентацій. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни

«Історія та культура України» є нормативною дисципліною для студентів спеціальності «054 Соціологія», що покликана допомогти майбутньому фахівцю знати основні історичні події, факти, явища, закономірності історичного процесу, підвищити рівень історичної свідомості і політичної культури. Вивчення цього курсу безпосередньо впливає на формування наукового світогляду і загальної культури, дає можливість зрозуміти зміст, характер та особливості історичного розвитку України, генезису української нації в контексті всесвітньої історії.

2. Мета навчальної дисципліни:

- вивчення фундаментальних засад державотворення, соціально-політичних та етнічних процесів в Україні;
- розвиток історичного мислення;
- формування у студентів певного обсягу історичних знань, розуміння суті історичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються нині в Україні;
- формування навичок аналізу історичних явищ та виявлення їх причинно-наслідкових зв'язків,
- виховання патріотичних, морально-етичних переконань, етнічної толерантності;
- оволодіння фактологічними та теоретичними матеріалами з історії української культури,
 - ознайомлення студентів з найбільш важливими етапами еволюції української культури, аналіз найбільш значущих феноменів її розвитку;
- вивчення ролі і місця культурної української спадщини в сучасній культурі та світовій цивілізації;
- формування вмінь застосовувати набуті знання з історії та культури України.

3. Формат курсу

Очний (offline) у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького

4. Результати навчання / компетентності

РН 25. Знати структури минулого (знання місцевої історії, національної історії, європейської історії в порівняльній перспективі, всесвітньої історії).

ЗК 1. Знання загальної діахронічної структури минулого (знання місцевої історії, національної історії, європейської історії в порівняльній перспективі, всесвітньої історії).

ЗК 2. Знання і застосування інструментів пошуку інформації, таких як бібліографічні системи, архівні описи, електронні посилання.

ЗК 3. Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів, створення баз даних).

ЗК 6. Здатність організувати складну історичну інформацію в логічно послідовній формі

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	16 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	74

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2019-2020	1	054 Соціологія	1	нормативний (Н)

7. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Технічне та мультимедійне обладнання, підручники, посібники, довідники, методичні рекомендації до семінарських завдань. Забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до Інтернет-ресурсів.

8. Політики курсу

Політика академічної поведінки та етики:

- Відвідування лекційних занять і опрацювання їх матеріалів;
- Виконання завдань практичних занять і питань самостійної роботи;
- Виконання контрольних-модульних завдань.

9. Схема навчальної дисципліни

Тиждень год.-	Тема заняття	Форма заняття	Література.*** Ресурси в інтернеті
Тижд. 1-2 14 год.	<p>БЛОК I. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ З ЧАСІВ ПЕРВІСНОГО ЛАДУ ДО КІНЦЯ ХІХ СТ. Тема 1. СТАРОДАВНІЙ ПЕРІОД В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ</p> <p>Час появи людини на території України, та основні етапи розвитку первісного суспільства згідно археологічних даних. Поява трипільської культури. Поява та розвиток на півдні України кочових племен киммерійців, скіфів, сарматів та інших. Вплив на розвиток історії України античних міст Криму та Північного Причорномор'я. Архаїчні культури на території України. Доісторичні поселення України (кам'яний, мідний і бронзовий віки).</p>	<p>Лекція (2 год)</p> <p>Семінар (2 год)</p> <p>Самостійна робота (10 год.)</p>	2, 3, 15, 5, 8, 9, 12
Тижд. 3-4 16 год.	<p>Тема.2 УКРАЇНА В СКЛАДІ ЛИТВИ ТА РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ</p> <p>Перехід українських земель до складу Литви, та їхній розвиток в XIVпершій половині XVI ст. Кревська унія, та початок польської експансії на українські землі. 7 Люблінська унія Литви та Польщі, та соціально-економічний і культурнонаціональний</p>	<p>Лекція (2 год)</p> <p>Семінар (4 год)</p> <p>Самостійна робота (10 год.)</p>	10, 11, 14, 16

	<p>розвиток українців в складі Речі Посполитої. Державний та адміністративний устрій українських земель в складі Речі Посполитої. Початок формування української народності. Діалог та взаємодія національних культур у Речі Посполитій. Виникнення козацтва та місця Запорізької січі в її розвитку. Зв'язки козацтва з російською державою, та їхня боротьба з мусульманськими сусідами.</p>		
<p>Тижд. 5-6 16 год.</p>	<p>БЛОК II. НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО АНРОДУ</p> <p>Тема 3. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ 1648-1676 РР)</p> <p>Причини, характер, рушійні сили, періодизація війни. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648 – серпень 1657 рр.). Битва під Берестечком (червень 1651 р.). Білоцерківський договір. Березневі статті. Формування української козацької держави – Гетьманщини. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657 - червень 1663 р.). Гадяцький договір. Слободищенський (або Чуднівський) трактат. Боротьба за возз'єднання Української держави (червень 1663 - вересень 1676 р.). Андрусівське перемир'я на 13,5 років. Історичне значення національно - визвольної війни та її відображення в літературі та мистецтві</p>	<p>Лекція (2 год)</p> <p>Семінар (4 год)</p> <p>Самостійна робота (10 год.)</p>	<p>2, 10, 14, 5, 8, 9, 12</p>

<p>Тижд. 7-8 16 год.</p>	<p>БЛОК III. УКРАЇНА У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ. Тема 5. ІСТОРІЯ І КУЛЬТУРА УКРАЇНИ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ДОБИ (1917-1920 РР.). Політичні течії і партії в умовах першої світової війни. "Спілка визволення України, Головна Українська Рада. Українські січові стрільці. Економічне становище на Україні в роки війни., господарська розруха і погіршення становища трудящих мас. Визрівання загальнонаціональної кризи в країні та розвиток революційного руху серед робітників і селян, солдатів" Лютнева буржуазно-демократична революція і піднесення національно-визвольного руху на Україні, нормування Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. Створення Центральної Ради, її соціальна база, програма. Проголошення Української Народної Республіки. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки, прихід до влади Директорії. Акт об'єднання УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. Початок українізації освіти.</p>	<p>Лекція (2 год) Семінар (4 год) Самостійна робота (10 год.)</p>	<p>2, 10, 14, 5, 8, 9, 12</p>
--	--	---	-------------------------------

<p>Тижд. 9-10 16 год.</p>	<p>Тема 6. УКРАЇНА У 20-30 РР. ХХ СТ. Суспільно-політичне життя на Україні в 20-ті роки. Згорання багатопартійності. Небільшовицькі комуністичні партії. Утвердження монополії Комуністичної партії. Звуження ролі Рад у політичній системі" Розвиток народного господарства України на засадах нової економічної політики. Політика КП/б/У та інших політичних партій. Пошуки державного об'єднання радянських республік. Українізація 20-х рр. ХХ ст. та українська культура. Розвиток освіти. Діяльність Всеукраїнської академії наук</p>	<p>Лекція (2 год) Семінар (4 год) Самостійна робота (10 год.)</p>	<p>3, 5, 9, 10, 11, 14, 16</p>
<p>Тижд. 11-12 16 год.</p>	<p>БЛОК ІV. УКРАЇНИ В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ ТА ШЛЯХ ДО ЗДОБУТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ Тема 7. УКРАЇНА В РОКИ ІІ СВІТОВОЇ ТА ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВОЄН Вступ Червоної Армії на західноукраїнські землі 17 вересня 1939р. Возз'єднання українських земель. Політика сталінського режиму на західноукраїнських землях" Початок ІІ світової війни її причини, характер. Українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку другої світової війни" Напад фашистської Німеччини на СРСР. Український напрям в плані "Барбаросса". Оборонні бої радянських військ на Україні. Бої в районі</p>	<p>Лекція (2 год) Семінар (4 год) Самостійна робота (10 год.)</p>	<p>3, 5, 9, 10, 11, 14, 16</p>

	Харкова на Донбасі та в Криму. Участь трудящих України в розгромі німецько-фашистських військ під Москвою. Україна під гнітом гітлерівських загарбників. Проголошення ОУН акту відновлення державності 30 червня 1941 року та його наслідки. Створення та діяльність УПА. 12 Діяльність наукових та навчальних закладів, преса, радіо, театр, образотворче мистецтво, кіно у час Другої світової війни.		
Тижд. 13-14 16 год.	Тема 8. УКРАЇНА В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ Створення правової бази України, як правової держави. Зміцнення державних кордонів, Формування збройних сил і Військово морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки, митної служби. Визначення державних символів та інших інститутів державності. Місце і роль сільського господарства в економіці України. Аграрне питання в програмних документах українських партій. Сутність і напрями земельної реформи. Нова Конституція демократичної, суверенної України. Вибори Президента та до Верховної Ради України у 2004-2005 рр. Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами, встановлення дипломатичних відносин, формування представництва у міжнародних організаціях,	Лекція (2 год) Семінар (4 год) Самостійна робота (10 год.)	3, 11, 15, 2, 10, 14

	входження у світове співтовариство.		
Тижд. 15 10 год.	РОЗВИТОК НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ Формування концепції зовнішньополітичного курсу; альтернативні варіанти геополітичної орієнтації України; Західний напрям зовнішньої політики; Україна та держави СНД. Розвиток культурної сфери; шляхи духовного відродження народу.	Лекція (2 год) Семінар (4 год) Самостійна робота (4 год.)	3, 5, 9, 10, 11, 14, 16

10. Система оцінювання та вимоги

Методи контролю результатів навчання: поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; виконання тестових та творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач. Підсумковий контроль – у формі іспиту.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОП Соціологія базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичним контролем по тестах або контрольних робіт за матеріалами двох блоків. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як

середньозважена оцінок ($X_{\text{ср}}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів).

Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Критерії оцінювання форма контролю – екзамен.

Підсумковим контролем є екзамен (проводиться відповідно розкладу), на його складання надається 100 балів за відповіді на теоретичні питання (3 питання по 30 балів) і відповідей на тестові завдання (або задач, завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1-2 бали – за відповідь з принциповими помилками, що свідчать про нерозуміння студентом сутності питання, 3 бали – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом
Індивідуальне опитування, доповіді, презентації	1-2 бали – за доповідь, що не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 бали – за доповідь, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4-5 балів – за достатньо повне розкриття змісту теми.
Компетентнісно-орієнтовані	1-2 бали – за виконання завдань із суттєвими помилками,

завдання	<p>3 бали – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання</p> <p>4 бали – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками,</p> <p>5 балів – за повне виконання завдань без помилок</p>
----------	---

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
C	74-81		

D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання	

12. Рекомендована література

Основна

1. Історія та культура України: навчальний посібник/уклад. Дедурін Г.Г., Іванов С.Ю., Чорний І.В. – Харків: ХНУВС, 2017. – 108 с.
2. Історія і культура України [Текст]: електрон. Підручник для студ. природнич. і техн. спец. / В.В. Іваненко, Г.Г. Кривчик. – Д.: ДНУ ім. Олесья Гончара, 2016. – 206 с.
3. Крилова Н. І. Історія культури України : навч. посібник з мультимедійним додатком для студ. усіх спец. денної та заочної форм навчання / Н. І. Крилова, О. В. Сараєва ; М-во освіти і науки України, ПДТУ. Каф. українознавства. - Маріуполь : ПДТУ, 2015. - 254 с.

4. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2002.
5. Галушко К. Україна на карті Європи: Україна та українці у картографії від Античності до ХХ століття: науково-популярне видання. – К., 2013.
6. Залізник Л. Стародавня історія України. – К., 2012.
7. Зборець С.В., Донченко С.П. Конспект лекцій дисципліни «Історія та культура України» для студентів усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. – Дніпродзержинськ, 2016.
8. Новітні міфи та фальшивки про походження українців. Збірник статей: популярне видання. – К., 2008.
9. Литвин В.М., Мордвінцев В.М., Слюсаренко А.Г. Історія України: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002
10. Савченко Н.М., Подольський М.К. Історія України: модульний курс. – К., 2006.
11. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст. – К., 2009.
12. Бокань В. Історія культури України у запитаннях і відповідях. — К., 1993.
13. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. — К., 1998.
14. Верстюк В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. — К., 1995.
15. Гречанко В.А., І.В. Чорний І.В. Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів / В.А. Гречанко, І.В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.
16. Дещинський Л. Є., Терський С. В., Зінкевич Р. Д., Денісов Я. Я. Історія української та зарубіжної культури: підручник для студ. вищих навч. закл. — Л. : Бескід Біт, 2008. — 252 с.
17. Маключенко В. І. Історія української культури : навчально-методичний посібник / І. В. Маключенко. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2013. – 318 с

Допоміжна література

1. Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів: Прадавня Україна, Русь і походження українців / Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016.
2. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016
3. Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом: Український шлях до Чорного моря / О. Бачинська, Т. Вінцовський, В. Грибовський та ін. – Х., 2016.

4. Висоцький С. Київська писемна школа X–XII ст. — К., 1998.
5. Горський В. Історія української філософії. — К., 1996.
6. Грищенко В. Культура епохи Просвітництва. — К., 1994.
7. Гурбик А. Еволюція соціально-територіальних спільнот в середньовічній Україні. — К., 1998.
8. Єремеев І. Герби гетьманів України. — К., 1998.
9. Єфименко В. Культура Середньовіччя. Культура Відродження. — К., 1994.
10. Карпенко М. Гетьман Іван Мазепа як будівничий української держави. — Суми, 1999.
11. Кирило-Мефодіївське товариство. — К., 1990.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://dalizovut.narod.ru/bagaley/bagal_so.htm – Д. І. Багалій: Історія Слобідської України;
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. Вернадцького (Київ);
3. <http://varnak.psend.com/narys/index.html> – Д. Дорошенко: Нарис історії України;
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua> – Бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка;
5. <http://www.filosof.com.ua> – Інститут філософії імені Г. Сковороди НАН України (Київ);
6. <http://www.institute@history.org.ua> – Інститут історії України НАН України (Київ);
7. <http://www.inst-ukr.lviv.ua> – Інститут Українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (Львів);